

Nr 30.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående befrielse i vissa fall från betalningsskyldighet till kronan; given Drottningholms slott den 29 december 1949.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

G. E. Sträng.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Drottningholms slott den 29 december 1949.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK, ANDERSSON.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sträng, anför följande.

1:o.

Enligt arrendekontrakt den 23 september 1934 upplät Kungl. Maj:t och kronan till Lars Erik Eriksson på arrende från den 14 mars 1935 till den 14 mars 1945 arrendelotten Kallön å kronoparken Högskogen i Bälinge socken mot en årlig avgäld av 300 kronor. Arrendekontraktet förnyades sedermera för ett år i sänder intill den 14 mars 1949 och arrendeavgälden höjdes till 350 kronor från och med den 14 mars 1946. Vid laga av- och tillträdes-syn den 24 november 1948 å arrendelotten påfördes Eriksson, efter avdrag av honom tillerkänd ersättning å 552 kronor, ett bristbelopp å 2 237 kronor 40 öre för ökad husröta.

I en av *domänstyrelsen* med eget yttrande den 24 november 1949 överlämnad skrift har Eriksson anhållit, att kronans förenämnda fordran måtte avskrivas, när han vore medellös.

Vederbörande landsfiskal har på framställning av domänstyrelsen verkställt utredning i ärendet. Enligt utredningen ha Eriksson och hans hustru, vilka äro födda den 22 september 1882 respektive den 7 juli 1876, uppgivit att de vid frånträdandet av arrendet den 14 mars 1949 icke ägt andra tillgångar än en häst och två kor samt en del yttre inventarier. Dessa tillgångar hade sålts. Hela försäljningssumman hade åtgått till att betala skulder för inköpet av de nyssnämnda djuren samt en del andra skulder. Vidare har Eriksson uppgivit, att hans vänstra hand år 1941 måst amputeras ovan handleden samt att han icke hade annan inkomst än invalidpension å 62 kronor per månad för sig själv och ett tillägg å 45 kronor per månad för hustrun. Tills vidare bodde han hos sin son, som ägde fastigheten Fredriksdal i Jumkils socken. Han vore numera på grund av sin ålder och sin invaliditet oförmögen till tyngre arbete. Då endast sådant arbete kunde erhållas på orten, vore han hänvisad till att helt försörja sig på pensionen.

Domänstyrelsen framhåller i sitt yttrande, att vid utredningen icke framkommit något, som motsäger de av Eriksson och hans hustru lämnade uppgifterna, samt hemställer, att Kungl. Maj:t — efter riksdagens hörande — måtte bemyndiga styrelsen att avskriva ifrågakvarande fordran.

Statskontoret tillstyrker i remissutlåtande den 16 december 1949 domänstyrelsens framställning.

Departementschefen.

I likhet med domänstyrelsen och statskontoret anser jag mig böra tillstyrka, att Eriksson skall befrias från skyldigheten att till kronan utgiva det honom påförda bristbeloppet. Jag förordar därför att beloppet skall avskrivas. Frågan torde emellertid böra underställas riksdagens prövning.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att Erikssons ifrågakvarande skuld till kronan å 2 237 kronor 40 öre för ökad husröta må avskrivas.

2:o.

Enligt arrendekontrakt den 10 mars 1932 upplät Kungl. Maj:t och kronan arrendegården Krogstorp under kronoegendomen $3\frac{1}{4}$ mantal Munstorp i Skånings-Åsaka och Istrums socknar till den 14 mars 1937 till Knut Larsson mot ett årligt arrende av 650 kronor och under villkor bland annat, att arrendatorn skulle svara för erläggandet av alla från egendomen utgående skatter och onera, utom fastighetsskatten. För fullgörandet av Knut Larssons skyldigheter enligt arrendekontraktet tecknades borgen av makarna J. W. Larsson och Amanda Larsson i Krogstorp.

Genom utslag den 12 januari 1939 förpliktade Skånings och Valle tings-

lags häradsrätt Knut Larsson och hans borgensmän att gemensamt eller vilkendera bäst gälda gitte till Kungl. Maj:t och kronan utgiva arrendeavgift för tiden 14 mars 1935—14 mars 1937 ävensom av kronan förskjuten vägs katt med sammanlagt 1 415 kronor 17 öre jämte sex procent ränta å 650 kronor från den 14 mars 1936 och å 650 kronor från den 14 mars 1937 samt fem procent ränta å 115 kronor 17 öre från den 19 december 1938, allt tills betalning skedde. Svarandena skulle likaledes solidariskt ersätta kronans rättegångskostnader med sammanlagt 39 kronor 50 öre.

I en av *domänstyrelsen* jämte eget yttrande den 2 juli 1949 överlämnad ansökan har Knut Larsson anhållit, att han måtte befrias från all vidare betalningsskyldighet på grund av förenämnda utslag mot det att han till domänstyrelsen kontant inbetalade ett belopp av 300 kronor. Till stöd för sin anhållan har Larsson åberopat innehållet i vissa vid ansökningen fogade handlingar. Av dessa framgår bland annat, att Larsson är född år 1911 och för närvarande har anställning såsom hotellvaktmästare å stadshotellet i Lidköping, att han enligt inkomsttaxeringslängden för år 1948 sagda år haft en inkomst av tjänst å 5 020 kronor ävensom att han är gift och i äktenskapet har två barn, födda år 1937 och år 1944. Vidare framgår av handlingarna att Larsson icke har några egna tillgångar samt att i hemmet befintligt lösöre m. m., till sammanlagt värde av omkring 4 500 kronor, tillhör hustrun enskilt enligt äktenskapsförord den 27 november 1936. Larsson har slutligen i en vid ansökningen fogad promemoria framhållit, att han själv icke haft någon som helst nytta av det arrendeavtal, som förorsakat hans skuld till domänstyrelsen. Han hade nämligen av obetänksamhet ingått avtalet för att hjälpa en äldre broder, vilken dittills brukat ifrågavarande egendom men vid tillfället var försatt i konkurs.

I sitt yttrande den 2 juli 1949 upplyser domänstyrelsen, bland annat, dels att det vid upprepade utmätningsförsök befunnits, att såväl Knut Larsson som makarna J. W. och Amanda Larsson saknade utmätningsbara tillgångar till gäldande av någon del av skulden, vilken i sin helhet ännu vore ogulden, dels att J. W. Larsson numera avlidit.

Styrelsen hemställer vidare, med hänsyn till att kronans fordran icke torde kunna uttagas hos vare sig Knut eller Amanda Larsson, att åtgärder måtte vidtagas för godtagande av Knut Larssons erbjudande av ett kontant belopp å 300 kronor såsom full betalning för skulden.

Statskontoret tillstyrker i remissutlåtande den 15 juli 1949 domänstyrelsens hemställan.

Departementschefen.

Vad i ärendet förekommit synes giva vid handen, att utsikterna att av Knut Larsson eller borgensmannen Amanda Larsson erhålla full likvid för kronans ifrågavarande fordran äro synnerligen ringa. Vid sådant förhållande tillstyrker jag i likhet med statskontoret domänstyrelsens framställning, att såsom full betalning för kronans fordran hos Knut Larsson skall godtagas ett belopp av 300 kronor. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att be-

stämma den tid, inom vilken betalningen skall ha fullgjorts. Frågan torde emellertid böra underställas riksdagens prövning.

Under återopandande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att Knut Larsson må befrias från den betalningsskyldighet till kronan, som åligger honom enligt Skånings och Valle tingslags häradsrätts förut omförmälda utslag den 12 januari 1939, under förutsättning att han inom tid, som Kungl. Maj:t bestämmer, till domänverket inbetalar ett belopp av 300 kronor.

3:o.

År 1927 inköpte Carl Hanson, Tierp, såsom innehavare av firman Tierps såg och kvarn, Carl Hanson, av staten virke för en sammanlagd köpeskillning av 18 599 kronor 45 öre att betalas senast den 15 augusti 1928. För gäldande av köpeskillningen ingingo direktören Axel Strömdahl och köpmannen E. F. Ericson, båda i Stockholm, solidarisk proprieborgen.

I proposition nr 107 till 1938 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att envar av Strömdahl och Ericson finge befrias från vidare betalningsskyldighet till kronan på grund av sin borgen för ifrågavarande virkesköp under förutsättning att han till statsverket inbetalade ett belopp av 2 564 kronor. Å köpeskillningen återstod vid propositionens framläggande såsom oguldet ett belopp av 16 235 kronor 30 öre jämte ränta och ersättning för lagsökningskostnader.

Sedan riksdagen (skr. nr 138/1938) anmält, att riksdagen bifallit propositionen, förordnade Kungl. Maj:t den 8 april 1938 bland annat, att beslutet skulle meddelas domänstyrelsen till kännedom och efterrättelse.

I skrivelse den 24 november 1949 har *domänstyrelsen* upplyst, att Strömdahl, som numera avlidit, erlagt det sålunda bestämda beloppet, 2 564 kronor, samt att Ericson sökt fullgöra sin betalningsskyldighet genom avbetalningar, vilka de senaste åren uppgått till högst 80 kronor per år, men att för Ericson ännu återstode oguldet ett belopp av 1 919 kronor.

Med nyssnämnda skrivelse har domänstyrelsen vidare överlämnat dels en skrift från Ericson med anhållan om befrielse från vidare betalningsskyldighet på grund av hans borgensförbindelse, dels en ansökning av huvudgäldenären Hanson, vari denne anhållit om befrielse från sin betalningsskyldighet mot det att han kontant till kronan erlade 150 kronor.

Till stöd för sin anhållan anför Ericson i förenämnda skrift, att han nyligen vid 59 års ålder slutat sin anställning som provisionsresande hos Svenska lantmännens riksförbund och att han av förbundet uppbär en pension av 330 kronor i månaden. Dessutom har han en tillfällig inkomst av 300 kronor i månaden. Ericson är gift och hans hustru har icke någon inkomst. Familjens bostadshyra utgör 375 kronor i kvartalet.

Hanson, som är född 1882, anför i sin ansökan, att han fortfarande sak-

nar möjlighet att gälda sin skuld till kronan. Han är gift och har fyra barn, varav det yngsta är 20 år. Barnen äro delvis beroende av fadern för sin försörjning och tre av dem bo hos föräldrarna. Hanson uppger vidare, att han har en lön av 5 880 kronor om året såsom disponent i Aktiebolaget Veni Läskedrycksmaskin, Stockholm, att han ej äger någon förmögenhet och att boskillnad mellan honom och hans hustru beviljats den 18 juni 1925.

Domänstyrelsen hemställer i sin skrivelse att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att Ericson och Hanson skola befrias från vidare ersättningsskyldighet till styrelsen mot det att Hanson till styrelsen kontant inbetalar 150 kronor. Det torde nämligen enligt styrelsens mening icke finnas någon utsikt att utfå kronans resterande fordran hos gäldenärerna.

Statskontoret föreslår i remissutlåtande den 16 december 1949, att Kungl. Maj:t skall inhämta riksdagens bemyndigande att såsom full likvid för ifrågavarande fordran godtaga det belopp, som efter förnyad utredning kan befinnas skäligt. De uppgifter angående Ericsons och Hansons ekonomiska ställning, som lämnats i ärendet, kunna enligt statskontorets förmenande icke motivera en så omfattande nedsättning av sökandenas ersättningsskyldighet, som domänstyrelsen föreslagit. Icke heller synes den av styrelsen verkställda utredningen i ärendet vara fullständig.

Departementschefen.

Såsom domänstyrelsen anfört synes det icke finnas någon utsikt att utfå kronans hela resterande fordran hos Ericson och Hanson. Med hänsyn härtill anser jag mig böra i princip biträda styrelsens hemställan, att nämnda gäldenärer mot kontant inbetalning till styrelsen av visst mindre belopp skola befrias från vidare ersättningsskyldighet i anledning av ifrågavarande virkesköp. På grund av de i ärendet lämnade uppgifterna angående Ericsons och Hansons ekonomiska förhållanden kan jag dock icke tillstyrka, att detta belopp skall sättas så lågt, som domänstyrelsen föreslagit. Jag är emellertid icke beredd att ange vad som i detta hänseende kan anses såsom skäligt, innan ytterligare utredning verkställts i ärendet. I likhet med statskontoret anser jag därför, att Kungl. Maj:t bör inhämta riksdagens bemyndigande att såsom full likvid för ifrågavarande fordran godtaga det belopp, som Kungl. Maj:t efter förnyad utredning kan finna skäligt. Det torde även få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma den tid, inom vilken betalningen skall ha fullgjorts.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva

att Ericson och Hanson må befrias från vidare betalningsskyldighet till kronan i anledning av ifrågavarande virkesköp under förutsättning att till domänverket inom tid, vilken Kungl. Maj:t bestämmer, inbetalas det belopp som Kungl. Maj:t kan finna skäligt.

Kungl. Maj:ts proposition nr 30.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:o—3:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Patric Kalling.